

תלמוד בבלי – מסכת מנחות

פרק חמישי - כל המנחות באות מצה

עריכה: אבי גורמן

[נב ע"ב]

מתני':

כל המנחות באות מצה, חוץ מחמץ שבתודה ושתי הלחם שהן באות חמץ. -

ר"מ אומר: השאור בודה להן מתוכן ומחמצן.

ר' יהודה אומר: אף היא אינה מן המובחר. אלא מביא את השאור ונותנו לתוך המדה, וממלא את המדה.

אמרו לו: אף היא היתה חסרה או יתרה.

גמ':

בעא מיניה רבי פרידא מרבי אמי: מנין לכל המנחות שהן באות מצה?

מנלן? - דכתיב בה - כתיב בה. דלא כתיב בה, כתיב בה [נג ע"א] – (ויקרא ו, ז) "זאת תורת המנחה: הקרב אותה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח, והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו - מצות תאכל!"

אמר ליה: מצוה - לא קא מיבעיא לי, כי קא מיבעיא לי – לעכב.

אמר ליה: לעכב - נמי כתיב: (ויקרא ו, ז) "לא תאפה חמץ" - אלא מצה.

מתקיף לה רב חסדא:

ואימא: "לא תאפה חמץ" - אלא שיאור?

שיאור דמאן? אי דר"מ לר' יהודה - מצה מעליא היא! אי דרבי יהודה לר"מ -

חמץ מעליא הוא! אי דר"מ לר"מ - מדלקי עליה, חמץ הוא!?

- אלא דר' יהודה לר' יהודה?

מתקיף לה רב נחמן בר יצחק:

ואימא: לא תאפה חמץ - אלא חלוט?

חלוט מאי ניהו? – רביכה. אי דאיכא רביכה - כתיב בה רביכה. והא - לא כתיב בה רביכה!!

- ואימא: דכתיב בה רביכה - מצוה ברביכה, ודלא כתיב בה רביכה - אי בעי רביכה לייתי, אי בעי מצה לייתי!!

מתקיף לה רבינא:

ואימא: "לא תאפה חמץ" - למיקס גברא בלאו בעלמא, ואיפסולי לא מיפסלא?

אלא – מנלן?

כדתניא: "מצה" - יכול מצוה? - תלמוד לומר: "תהיה" - הכתוב קבעה חובה.

בעא מינה ר' פרידא מר' אמי: מנין לכל המנחות שנילושות בפושרין ומשמרן שלא יחמיצו - נלמדנה מפסח דכתיב: (שמות יב, יז) "ושמרתם את המצות"?

אמר ליה: בגופה כתיב – (ויקרא ב, ה) "מצה תהיה" – החייה.

והא אפיקתיה - לעכב?

אם כן - ליכתוב קרא "מצה היא", מאי "תהיה"? - שמעת מינה תרתי.

אמרי ליה רבנן לרבי פרידא: רבי עזרא בר בריה דרבי אבטולס - דהוא עשירי לר' אלעזר בן עזריה, דהוא עשירי לעזרא, קאי אבבא.

אמר: מאי כולי האי? אי בר אוריין הוא – יאי, אי בר אוריין ובר אבהן - יאי ויאי, בר אבהן ולא בר אוריין - אישא תיכליה!

אמרו ליה: בר אוריין הוא.

אמר להו: ליעול וליתי.

חזייה דהוה עכירא דעתיה.

פתח ואמר: (תהלים טז, ב) "אמרת לה' אדני אתה טובתי בל עליך" - אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, החזק לי טובה שהודעתך בעולם.

אמר לה: "טובתי בל עליך" - איני מחזיק טובה, אלא לאברהם יצחק ויעקב שהודיעוני תחלה בעולם, שנאמר (תהלים טז, ג) "לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בס".

כיון דשמעיה דקאמר "אדיר" - פתח ואמר: יבא אדיר ויפרע לאדירים מאדירים באדירים: "יבא אדיר" - זה הקדוש ברוך הוא, דכתיב (תהלים צג, ד) "אדיר במרום ה'"; "ויפרע לאדירים" - אלו ישראל, שנאמר "ואדירי כל חפצי בס"; "מאדירים" - אלו המצרים, דכתיב (שמות טו, ז) "צללו כעופרת במים אדירים"; "באדירים" - אלו מים, שנא' (תהלים צג, ד) "מקולות מים רבים אדירים משברי ים".

יבא ידיד בן ידיד ויבנה ידיד לידיד בחלקו של ידיד ויתכפרו בו ידידים: "יבא ידיד" - זה שלמה המלך, דכתיב (שמואל ב יב, כה) "וישלח ביד נתן הנביא ויקרא שמו ידידיה בעבור ה'"; [נג ע"ב] "בן ידיד" - זה אברהם, דכתיב (ירמיהו יא, טו) "מה לידידי בביתי"; "ויבנה ידיד" - זה בית המקדש, דכתיב (תהלים פד, ב) "מה ידידות משכנותיך"; "לידיד" - זה הקב"ה, דכתיב (ישעיהו ה, א) "אשירה נא לידידי"; "בחלקו של ידיד" - זה בנימין, שנאמר (דברים לג, יב) "לבנימין אמר ידיד ה' ישכן לבטח עליו"; "ויתכפרו בו ידידים" - אלו ישראל, דכתיב (ירמיהו יב, ז) "נתתי את ידידות נפשי בכף אויביה".

יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים: "יבא טוב" - זה משה, דכתיב (שמות ב, ב) "ותרא אותו כי טוב הוא"; "ויקבל טוב" - זו תורה, דכתיב (משלי ד, ב) "כי לקח טוב נתתי לכם"; "מטוב" - זה הקב"ה, דכתיב (תהלים קמה, ט) "טוב ה' לכל"; "לטובים" - אלו ישראל, דכתיב (תהלים קכה, ד) "הטיבה ה' לטובים".

יבא זה ויקבל זאת מזה לעם זו: "יבא זה" - זה משה, דכתיב (שמות לב, א) "כי זה משה האיש"; "ויקבל זאת" - זו התורה, דכתיב (דברים ד, מד) "וזאת התורה אשר שם משה"; "מזה" - זה הקב"ה, דכתיב (שמות טו, ב) "זה אלי ואנוהו"; "לעם זו" - אלו ישראל, שנאמר (שמות טו, טז) "עם זו קניתי".

א"ר יצחק: בשעה שחרב בית המקדש מצאו הקב"ה לאברהם שהיה עומד בבית המקדש. אמר לו: מה לידידי בביתי?

אמר לו: על עיסקי בני באתי.

אמר לו: בניך חטאו וגלו.

אמר לו: שמא בשוגג חטאו?

אמר לו: (ירמיהו יא, טו) "עשותה המזימתה".

אמר לו: שמא מיעוטן חטאו?

אמר לו: הרבים.

היה לך לזכור ברית מילה!

אמר לו: (ירמיהו יא, טו) "ובשר קודש יעברו מעליך".

אמר לו: שמא אם המתנת להם היו חוזרין בתשובה?

אמר לו: (ירמיהו יא, טו) "כי רעתיכי אז תעלוזי".

מיד הניח ידיו על ראשו, והיה צועק ובוכה. ואמר לו: שמא חס ושלום אין להם תקנה?

יצתה בת קול ואמרה לו: (ירמיהו יא, טז) "זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך" -

מה זית זו אחריתו בסופו, אף ישראל אחריתן בסופן.

(ירמיהו יא, טז) "לקול המולה גדולה הצית אש עליה ורעו דליותיו" - אמר רבי חנינא

בר פפא: לקול מליהן של מרגלים, ניתרועעו דליותיהן של ישראל.

דאמר רבי חנינא בר פפא: דבר גדול דברו מרגלים באותה שעה, (במדבר יג, לא) "כי

חזק הוא ממנו" - אל תיקרי "ממנו" אלא ממנו, כביכול שאפילו בעל הבית אינו יכול

להוציא כליו משם.

מתקיף לה ר' חייא בר' חנינא: האי "לקול המולה גדולה" - לקול מלה מיבעיא ליה?!

אלא, אמר לו הקב"ה לאברהם: קולך שמעתי וחמלתי עליהם. אני אמרתי ישתעבדו

בארבע מלכיות - כל אחת ואחת כשיעור ארבע מלכיות, השתא - כל חדא וחדא מאי

דפסיק לה. ואיכא דאמרי: אני אמרתי - בזה אחר זה, עכשיו - בבת אחת.

אמר רבי יהושע בן לוי: למה נמשלו ישראל לזית? - לומר לך: מה זית - אין עליו נושרין

לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, אף ישראל - אין להם בטילה עולמית לא

בעוה"ז ולא בעולם הבא.

ואמר רבי יוחנן: למה נמשלו ישראל לזית? - לומר לך: מה זית - אינו מוציא שמנו

אלא ע"י כתיתה, אף ישראל - אין חוזרין למוטב אלא ע"י יסורין.

ר"מ אומר השאור בודה להן מתוכן ומחמיצן [וכו']:

מאי חסירה או יתירה?

אמר רב חסדא: עיסת השאור עבה - נמצאת יתירה מדת העשרון, רכה - נמצאת

חסירה.

סוף סוף, כי קא כײל - לעשרון קא כײל?

רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו : לכמות שהן היתה משערין.

ולישקול פורתא מיניה, וליחמציה מאבראי, וליתיה ונילושיה בהדיה?

גזירה - דלמא אתי לאיתויי מעלמא.

ת״ר : אין מחמיצין [נד ע״א] בתפוחים ; משום רבי חנינא בן גמליאל אמרו : מחמיצין.

רב כהנא - מתני לה ברבי חנינא בן תרדיון.

כמאן אזלא הא דתנן :

תפוח שריסקו ונתנו בתוך העיסה וחיימצה - הרי זו אסורה.

- כמאן? - לימא רבי חנינא בן גמליאל היא, ולא רבנן?

אפי׳ תימא רבנן. נהי דחמץ גמור לא הוי, נוקשה מיהא הוי.

א״ר אילא : אין לך הקשה לקמיצה יותר ממנחת חוטא.

רב יצחק בר אבדימי אמר : מנחת חוטא - מגבלה במים וכשרה.

לימא בהא קא מיפלגי : דמר סבר - כמות שהן משערין, ומר סבר - לכמות שהיו משערין?

לא, דכולי עלמא - כמות שהן משערין, ובהא קא מיפלגי :

דמר סבר : מאי ״חריבה״ – חריבה משמן, ומר סבר - חריבה מכל דבר.

תנן התם : בשר העגל - שנתפח, ובשר זקנה – שנתמעך, משתערין לכמות שהן.

רב ור׳ חייא ורבי יוחנן אמרי : ״משתערין כמות שהן״.

שמואל ור״ש ב״ר וריש לקיש אמרי : ״משתערין לכמות שהן״.

מיתיבי :

בשר העגל שלא היה בו כשיעור ותפח ועמד על כשיעור - טהור לשעבר וטמא

מיכן ולהבא!

מדרבנן.

אי הכי, אימא סיפא :

וכן בפיגול וכן בנותר.

אי אמרת בשלמא דאורייתא - היינו דאיכא פיגול ונותר. אלא אי אמרת דרבנן, פיגול ונותר בדרבנן מי איכא?

אימא: וכן בטומאת פיגול, וכן בטומאת נותר. סד"א: הואיל וטומאת פיגול וטומאת נותר דרבנן היא - כולי האי בדרבנן לא עבוד רבנן, קא משמע לן.

ת"ש:

בשר זקנה - שהיה בו כשיעור וצמק פחות מכשיעור - טמא לשעבר, וטהור מיכן ולהבא!

אמר רבה:

כל היכא דמעיקרא הוה ביה והשתא לית ביה - הא לית ביה.

וכל היכא דמעיקרא לא הוה ביה והשתא הוה ביה - מדרבנן. [נד ע"ב]

כי פליגי - כגון שהיה בו כשיעור וצמק וחזר ותפח. דמר סבר - יש דיחוי באיסורא, ומר סבר - אין דיחוי באיסורא.

ומי איכא למ"ד דיש דיחוי באיסורין? והתנן:

כביצה אוכלין שהניחה בחמה ונתמעטו, וכן כזית מן המת, כזית מן הנבלה, וכעדשה מן השרץ, וכזית פיגול, וכזית נותר, וכזית חלב - טהורין, ואין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וחלב.

הניחן בגשמים ותפחו - טמאין, וחייבין עליהם משום פיגול ונותר וחלב.

תיובתא למ"ד יש דיחוי באיסורין - תיובתא!

תא שמע:

תורמין תאנים על הגרוגרות - במנין.

אי אמרת בשלמא לכמות שהן משערינן - שפיר, אלא אי אמרת כמות שהן - הוה ליה מרבה במעשרות, (ותנן) [ותניא]: המרבה במעשרות - פירותיו מתוקנים, ומעשרותיו מקולקלין!?

אלא מאי, לכמות שהן? - אימא סיפא:

גרוגרות על התאנים - במדה.

אי אמרת בשלמא כמות שהן – שפיר, אלא אי אמרת לכמות שהן - מרבה במעשרות
הוא?!

אלא - הכא בתרומה גדולה עסקינן, ורישא בעין יפה וסיפא בעין יפה היא.

אי הכי, אימא סיפא:

א"ר אלעזר בר' יוסי: אבא היה נוטל עשר גרוגרות שבמקצוע, על תשעים
שבכלכלה.

- ואי בתרומה גדולה, עשר מאי עבידתיה?

אלא - הכא בתרומת מעשר עסקינן, ואבא אלעזר בן גומל הוא, דתניא: אבא אלעזר
בן גומל אומר: (במדבר ית, כז) "ונחשב לכם תרומתכם" - בשתי תרומות הכתוב
מדבר: אחת - תרומה גדולה, ואחת - תרומת מעשר. כשם שתרומה גדולה ניטלת
באומד ובמחשבה, כך תרומת מעשר ניטלת באומד [נה ע"א] ובמחשבה. מה תרומה
גדולה - בעין יפה, אף תרומת מעשר - בעין יפה.

ומינה:

א"ר אלעזר בר רבי יוסי: אבא היה נוטל עשר גרוגרות שבמקצוע על תשעים
שבכלכלה.

- א"א בשלמא לכמות שהן אמרי' – שפיר, אלא אי אמרת כמות שהן - בציר להו!!
כי אתא רב דימי, א"ר אלעזר: שאני גרוגרות - הואיל ויכול לשולקן ולהחזירן לכמות
שהן.

ת"ר:

תורמין תאנים על הגרוגרות - במקום שרגילין לעשות תאנים גרוגרות;
ולא גרוגרות על תאנים - ואפי' במקום שרגילין לעשות תאנים גרוגרות.
אמר מר: תורמין תאנים על הגרוגרות- במקום שרגילין לעשות תאנים גרוגרות.
- במקום שרגילין – אין, במקום שאין רגילין – לא.

היכי דמי?

- אי דאיכא כהן, מקום שאינו רגיל - אמאי לא? והתנן: מקום שיש כהן - תורם מן
היפה!

אלא פשיטא - דליכא כהן.

אימא סיפא: ולא גרוגרות על התאנים - ואפילו במקום שרגיל לעשות תאנים גרוגרות.

- ואי דליכא כהן, אמאי לא? – והתנן: מקום שאין כהן - תורם מן המתקיים!?

- אלא פשיטא, דאיכא כהן.

רישא - דליכא כהן, סיפא - דאיכא כהן!?

אין, רישא - דליכא כהן, סיפא - דאיכא כהן.

אמר רב פפא: ש"מ - דחקינן ומוקמינן מתני' בתרי טעמי, ולא מוקמינן בתרי תנאי.

מתני':

כל המנחות נילושות בפורשין ומשמרן שלא יחמיצו.

ואם החמיצו שיריה - עובר בלא תעשה.

שנאמר: (ויקרא ב, יא) "כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ".

וחייב - על לישתה, ועל עריכתה, ועל אפיית.

גמ':

מנא הני מילי?

אמר ריש לקיש: דאמר קרא – (ויקרא ו, ז) "לא תאפה חמץ חלקם" - אפיי חלקם לא

תאפה חמץ.

והאי להכי הוא דאתא? האי מיבעי ליה לכדתניא:

"לא [נה ע"ב] תאפה חמץ" - מה ת"ל? - והלא כבר נאמר (ויקרא ב, יא) "לא

תעשה חמץ"?

לפי שנאמר "לא תעשה חמץ" - יכול לא יהא חייב אלא אחת על כולם? - ת"ל

(ויקרא ו, ז) "לא תאפה" - אפייה בכלל היתה, למה יצאת? - להקיש אליה: מה

אפייה מיוחדת שהיא מעשה יחידי וחייבין עליה בפני עצמה, אף אני אביא

לישת' ועריכתה וכל מעשה יחידי שבה - לאיתווי קיטוף שהוא מעשה יחידי -

וחייבין עליה בפני עצמה!?

אנן – מ"חלקם" קאמרינן.

ואימא כוליה להכי הוא דאתא?

אם כן, לכתוב: "חלקם לא תאפה חמץ", מאי – "לא תאפה חמץ חלקם"? - שמעת מינה תרתי.

ואימא: אפייה דפרט בה רחמנא - ליחייב חדא, אינך - ליחייב חדא אכולהו?

משום דהוה - דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא.

ואימא: "לא תעשה" – כלל, "לא תאפה" – פרט, כלל ופרט - אין בכלל אלא מה שבפרט. אפייה – אין, מידי אחרינא – לא?

אמר רבי אפטוריקי: משום דהוי כלל ופרט המרוחקין זה מזה, וכל כלל ופרט המרוחקין זה מזה - אין דנין אותן בכלל ופרט.

מתלב רב אדא בר אהבה ואמרי לה כדי: וכלל ופרט המרוחקין זה מזה אין דנין אותן בכלל ופרט? – והתניא:

(ויקרא ד, כד) "ושחט אותו במקום אשר ישחט [את] העולה לפני ה' חטאת הוא" - היכן עולה נשחטת – בצפון, אף זה – בצפון.

וכי אנו מכאן למידין? - והלא כבר נאמר (ויקרא ו, יח) "במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת"? - הא למה זה יצא: לקובעו, שאם לא שחט אותו בצפון – פסלו.

אתה אומר לכך יצאת, או אינו אלא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון? - ת"ל: (ויקרא ד, כט) "ושחט את החטאת במקום (אשר ישחט את) העולה" - זה בנה אב לכל חטאות שטעונות צפון.

- טעמא דכתב רחמנא "ושחט את החטאת", הא לאו הכי - הוה אמינא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון. מ"ט? - לאו משום דהוה כלל ופרט, ואע"ג דמרוחקין זה מזה דנין אותן בכלל ופרט!

מתקיף לה רב אשי: האי כלל ופרט הוא? - פרט וכלל הוא! ונעשה כלל מוסיף על הפרט, ואיתרבי להו כל מילי! אלא - תנא "אותו" קא קשיא ליה, וה"ק: או אינו אלא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון דכתב רחמנא "אותו".

והשתא דנפקא ליה מ"ושחט את החטאת", "אותו" - למעוטי מאי?

למעוטי (נחשו"ן ושח"ט עו"פ בפס"ח סימן) - אותו בצפון ואין שעיר נחשון בצפון.
סד"א הואיל ואיתרבי לענין סמיכה, ליתרבי נמי לענין צפון, קמ"ל.

וסמיכה גופה מנלן? – דתניא: (ויקרא ד, כד) "וסמך ידו על ראש השעיר" - לרבות
שעיר נחשון לסמיכה - דברי רבי יהודה. ר"ש אומר [נו ע"א]: לרבות שעירי עבודת
כוכבים לסמיכה.

מתקיף לה רבינא: תינח לרבי יהודה, לרבי שמעון מאי איכא למימר?

א"ל מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא: לרבי יהודה נמי - מאי דאיתרבי איתרבי, מאי
דלא איתרבי - לא איתרבי!

וכי תימא: אי לא מעטיה קרא, הוה אמינא תיתי בבנין אב. סמיכה גופה - לישתוק
קרא מיניה ותיתי בבנין אב? - אלא שעה מדורות לא ילפינן, הכא נמי: שעה מדורות
לא ילפינן!

אלא - אותו טעון צפון, ואין השוחט עומד בצפון.

מדרבי אחייה נפקא?! – דתניא:

רבי אחייה אומר: (ויקרא א, יא) "ושחט אותו על ירך המזבח צפונה" - מה ת"ל? - לפי
שמצינו במקבל, שעומד בצפון ומקבל בצפון, ואם עמד בדרום וקיבל בצפון – פסול,
יכול אף זה כן? - ת"ל: "אותו" - אותו בצפון ולא השוחט צריך להיות עומד בצפון!

אלא - אותו בצפון, ואין בן עוף בצפון. סלקא דעתך אמינא ליתי בק"ו מבן צאן: ומה
בן צאן שלא קבע לו כהן - קבע לו צפון, בן עוף שקבע לו כהן - אינו דין שנקבע לו צפון!
מה לבן צאן שכן קבע לו כלי!

אלא - אותו בצפון, ואין פסח בצפון.

פסח - מדר"א בן יעקב נפקא! דתניא:

רבי אליעזר בן יעקב אומר: יכול יהא הפסח טעון צפון? - ודין הוא: ומה עולה שלא
קבע לה זמן בשחיטתה - קבע לה צפון, פסח שקבע לו זמן לשחיטתו - אינו דין שקבע
לו צפון?

מה לעולה שכן כליל?

מחטאת.

מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות?

מאשם.

מה לאשם שכן קדשי קדשים?

מכולהו נמי שכן קדשי קדשים!

אלא - לעולם כדקאמרינן מעיקרא: אותו בצפון ואין השוחט בצפון. ודקא קשיא לך מדרי אחייה נפקא, דר' אחייה לאו למעוטי שוחט בצפון הוא דאתא - אלא הכי קאמר: אין השוחט בצפון, אבל מקבל בצפון.

מקבל - מ"לקח" ו"לקח" נפקא?

"לקח" ו"לקח" - לא משמע ליה:

וחייב על לישתה ועל עריכתה ועל אפייתה:

אמר רב פפא: אפאה לוקה שתים - אחת על עריכתה ואחת על אפייתה.

והא אמרת: מה אפייה מיוחדת שהיא מעשה יחידי וחייבין עליה בפני עצמה?

לא קשיא, הא דעריך הוא ואפה הוא, הא דעריך חבריה ויהיב ליה ואפה.

ת"ר:

בכור שאחזו דם –

מקיזין אותו את הדם במקום שאין עושין בו מום, ואין מקיזין את הדם במקום שעושין בו מום - דברי ר"מ;

וחכ"א: יקיז אף במקום שעושין בו מום, ובלבד שלא ישחוט [על אותו מום].

ר"ש אומר [נו ע"ב] אף נשחט על אותו מום.

רבי יהודה אומר: אפילו מת, אין מקיזין לו את הדם.

א"ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן:

הכל מודים במחמץ אחר מחמץ - שהוא חייב, דכתיב (ויקרא ב, יא) "לא תעשה

חמץ", (ויקרא ו, י) ו"לא תאפה חמץ";

במסרס אחר מסרס - שהוא חייב, דכתיב (ויקרא כב, כד) "ומעוך וכתות ונתוק וכרות" - אם על כורת הוא חייב, על נותק לא כל שכן? - אלא להביא נותק אחר כורת, שהוא חייב;

לא נחלקו אלא במטיל מום בבעל מום –

ר' מאיר סבר: "כל מום לא יהיה בו";

ורבנן סברי: (ויקרא כב, כא) "תמים יהיה לרצון".

ור' מאיר נמי - הכתיב "תמים יהיה לרצון"?

ההוא למעוטי בעל מום מעיקרא.

בעל מום מעיקרא - דיקלא בעלמא הוא!

אלא למעוטי פסולי המוקדשים לאחר פדיונם. סלקא דעתך אמינא - הואיל ואסירי בגיזה ועבודה, במומם נמי ליתסרי - קמ"ל.

ורבנן נמי – הכתיב (ויקרא כב, כא) "כל מום לא יהיה בו"?

ההוא מיבעי ליה לכדתניא: "וכל מום לא יהיה בו" - אין לי אלא שלא יהא בו מום, מנין שלא יגרום לו ע"י אחרים - שלא יניח בצק או דבילה על גבי האוזן כדי שיבא הכלב ויטלנו? - ת"ל: "כל מום" - אמר "מום", ואמר "כל מום".

אמר ר' אמי: הניח שאור ע"ג עיסה והלך וישב לו ונתחמצה מאליה - חייב עליה, כמעשה שבת.

ומעשה שבת כי האי גוונא מי מחייב? - והאמר רבה בר בר חנה [נז ע"א] אמר רבי יוחנן: הניח בשר על גבי גחלים - היפך בו חייב, לא היפך בו – פטור?
אמר רבא: מאי "חייב" נמי דקאמר - כמעשה צלי של שבת.

גופא:

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הניח בשר על גבי גחלים, היפך בו – חייב, לא היפך בו – פטור.

היכי דמי?

אילימא - דאי לא היפך ביה לא בשיל? – פשיטא!

אלא - דאי לא מהפיך ליה נמי הוה בשיל? - אמאי לא מחייב?

לא צריכא, דאי לא היפך ביה - הוה בשיל מצד אחד כמאכל בן דרוסאי, וכי מהפיך ביה - בשיל משני צדדין כמאכל בן דרוסאי. וקמ"ל - דכל מצד אחד כמאכל בן דרוסאי - לא כלום הוא.

אמר רבא: ואם נצלה בו כגרוגרת מצד אחד במקום אחד - חייב.

א"ל רבינא לרב אשי:

במקום אחד - אין, בשנים או ג' מקומות - לא? והתנן: הקודח כל שהוא - חייב.

היכי דמי?

אילימא במקום אחד - כל שהוא למאי חזי?

אלא לאו, בשנים או שלשה מקומות - דחזו לצירוף!

לא, לעולם במקום אחד - דחזו (לבבא) [לככא] דאקלידא.

ואיכא דאמרי: אמר רבא: אפילו בשנים וג' מקומות.

אמר ליה רבינא לרב אשי:

אף אנו נמי תנינא: הקודח כל שהוא - חייב.

היכי דמי?

אילימא במקום אחד - כל שהוא למאי חזי?

אלא לאו, בשנים ושלשה מקומות - דחזי לצירוף!

לא, לעולם במקום אחד - דחזו (לבבא) [לככא] דאקלידא.

תנו רבנן:

אילו נאמר (ויקרא ב, יא) "אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ" - הייתי אומר: אין לי (אלא) בלא תעשה חמץ - אלא קומץ בלבד. מנחה מנין? - ת"ל: "מנחה".

שאר מנחות מנין? ת"ל: (ויקרא ב, יא) "כל המנחה".

"אשר תקריבו לה' " - כשרה - ולא פסולה. מכאן אמרו: המחמיץ את הכשירה - חייב, ואת הפסולה - פטור.

בעי רב פפא:

חימצה ויצאת וחזר וחימצה – מהו?

כיון דיצאת - איפסילה לה ביוצא וכי הדר מחמיץ לה - לא מיחייב עלה משום מחמיץ אחר מחמיץ, או דילמא כיון דחימצה - פסול יוצא לא מהני ביה, וכי הדר מחמיץ לה מיחייב עלה משום מחמיץ אחר מחמיץ?

תיקו.

בעי רב מרי: חימצה בראשו של מזבח מהו?

"אשר תקריבו" אמר רחמנא - והא אקרבה, או דלמא מחוסר הקטרה כמחוסר מעשה דמי?

תיקו.

והשתא דנפקא ליה מ"כל המנחה", "אשר תקריבו (לה)" - למה לי? מיבעי ליה לכדתניא:

"אשר תקריבו" - לרבות מנחת נסכים לחימוץ - דברי רבי יוסי הגלילי.

רבי עקיבא אומר: לרבות לחם הפנים לחימוץ.

מנחת נסכים - מי פירות הם [נז ע"ב] ומי פירות אין מחמיצין?!

אמר ריש לקיש - אומר היה רבי יוסי הגלילי: מנחת נסכים מגבלה במים וכשרה.

לחם הפנים מדת יבש היא, ושמענא ליה לר' עקיבא דאמר: מדת יבש לא נתקדשה?

שלח (רבי ראובן) [רבין] משמיה דרבי יוחנן: כך היא הצעה של משנה – ואיפוך:

"אשר תקריבו" - לרבות לחם הפנים לחימוץ - דברי רבי יוסי הגלילי.

ר' עקיבא אומר: לרבות מנחת נסכים לחימוץ.

ואזדא ר' יוחנן לטעמיה, דאמר ר' יוחנן: רבי יוסי הגלילי ואחד מתלמידי ר' ישמעאל

אמרו דבר אחד, ומנו? - רבי יאשיה. דתניא:

(במדבר ז, א) "וימשחם ויקדש אותם" - רבי יאשיה אומר: מדת הלח - נמשח

בין מבפנים בין מבחוץ, מדת יבש - נמשחו (ו) מבפנים (ואין נמשחו) [ולא נמשחו] מבחוץ.

רבי יונתן אומר: מדת הלח - נמשחו (ו) מבפנים (ואין נמשחו) [ולא נמשחו]

מבחוץ, מדות יבש - לא נמשחו כל עיקר. תדע לך, שהרי אין מקדשות, דכתיב

(ויקרא כג, יז) "ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתיים, שני עשרונים סלת תהיינה חמץ תאפינה בכורים לה' " - אימתי הן לה'! - לאחר שנאפו.

במאי קא מיפלגי?

ב-"אותם":

רבי יאשיה סבר: "אותם" - למעוטי מדת יבש בחוץ.

ור' יונתן סבר: מדת יבש חול הוא, ולא אצטריך קרא למעוטי. כי אצטריך קרא, למעוטי מדת לח מבחוץ.

לימא נמי: ר' עקיבא ואחד מתלמידי ר' ישמעאל אמרו דבר אחד, ומנו רבי יונתן? משום דלא שוו במדת לח להדדי.

א"ל רב פפא לאביי: והא איכא ביסא דלח הוא?

א"ל: כגון שלש על גבי קטבליא.

אי הכי, דקאמר ליה רבי יונתן - תדע לך שהרי אינה מקדשת - לימא ליה: כגון דכיילא בעשרון דחול?

הכי השתא, בשלמא ביסא - לא כתב רחמנא דלעביד ביסא למילש ביה, כי לש לה על גבי קטבליא - לית לן בה. אלא עשרון - כיון דאמר רחמנא עביד עשרון וכייל ביה, שביק עשרון דקודש וכייל בעשרון דחול!?

תנו רבנן:

מנין למעלה - מבשר חטאת, ומבשר אשם, ומבשר קדשי הקדשים, ומקדשים קלים, וממותר העומר, וממותר שתי הלחם, ומלחם הפנים, ומשירי מנחות - שהוא בלא תעשה?

- ת"ל: (ויקרא ב, יא) "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' " - כל שהוא ממנו לאישים - הרי הוא ב-"בל תקטירו".

ושתי הלחם ולחם הפנים - יש מהן לאישים? - והתניא: יצאו שתי הלחם ולחם הפנים שאין מהם לאישים?

אמר רב ששת: אין מגופו לאישים.

איתמר :

המעלה מכולם על גבי הכבש –

רבי יוחנן אמר : חייב.

ר' אלעזר אמר : פטור.

ר' יוחנן אמר חייב, דתניא : "המזבח" - אין לי אלא מזבח, כבש מנין? - תלמוד לומר : (ויקרא ב, יב) "ואל המזבח לא יעלו לרצון".

ור' אלעזר אמר פטור - מ"ט? - דאמר קרא : (ויקרא ב, יא) "שאור ודבש קרבן ראשית תקריבו אותם" – "אותם" הוא דרבי לך כבש כמזבח, אבל מידי אחרינא לא.

[נח ע"א]

ור' יוחנן האי "אותם" - מאי עביד ליה?

מיבעי ליה לכדתניא :

יכול יהא יחיד מתנדב ומביא כיוצא בה נדבה וקורא אני בה : (דברים כג, כד) "מוצא שפתיך תשמור ועשית?" - ת"ל : (ויקרא ב, יב) "קרבן ראשית תקריבו" - ציבור אמרתי לך, ולא יחיד!

יכול לא יהא יחיד מביא - שאינו מביא חובתו כיוצא בה, אבל יהא ציבור מביא - שמביא חובתו כיוצא בה? - ת"ל : "אותם".

ומה יש לך להביא? - שתי הלחם מן השאור, ובכורים מן הדבש.

ושתי הלחם לא יקרבו נדבה? – והתניא :

אם נאמר : (ויקרא ב, יא) "כל שאור", למה נאמר : "כל דבש"? ואם נאמר : "כל דבש", למה נאמר : "כל שאור"? - מפני שיש בשאור מה שאין בדבש, ויש בדבש מה שאין בשאור. שאור הותר מכללו במקדש, דבש לא הותר מכללו במקדש. דבש הותר בשירי מנחות, שאור לא הותר בשירי מנחות.

- הא "מפני שיש בשאור מה שאין בדבש, ויש בדבש מה שאין בשאור" - הוצרך לומר "כל שאור" והוצרך לומר "כל דבש".

שאור דהותר מכללו במקדש - מאי ניהו? - לאו שתי הלחם דקרבה נדבה?!

אמר רב עמרם : לא! - ליקרב עמהם.

א"ה, בכורים נמי, דתנן : הגוזלות שעל גבי הסלין היו עולות, והסלים שבידם ניתנין לכהנים!

הנהו - לעטר בכורים הוא דאתו.

בעי רמי בר חמא מרב חסדא: המעלה מבשר חטאת העוף ע"ג המזבח, מהו? - "כל שממנו לאישים" - אמר רחמנא, והאי אין ממנו לאישים, או דלמא - כל ששמו "קרבן", והאי נמי שמו "קרבן"?

אמר ליה: כל ששמו קרבן, והאי נמי שמו קרבן.

כתנאי:

ר' אליעזר אומר: "כל שממנו לאישים".

רבי עקיבא אומר: כל ששמו "קרבן".

מאי בינייהו?

אמר רב חסדא: בשר חטאת העוף - איכא בינייהו.

רב אמר: לוג שמן של מצורע - איכא בינייהו. דתני לוי: (במדבר יח, ט) "כל קרבנס" - לרבות לוג שמן של מצורע.

ת"ר:

שאור בל תקטירו - אין לי אלא כולו, מקצתו מנין? - תלמוד לומר: "כל";

עירובו מנין? - ת"ל: "כי כל".

מאי קאמר?

אמר אביי - הכי קאמר:

שאור בל תקטירו. אין לי אלא כזית, חצי זית מנין? - ת"ל: "כל";

עירובו מנין? - ת"ל: "כי כל".

רבא אמר - הכי קאמר:

שאור בל תקטירו. אין לי אלא קומץ, חצי קומץ מנין? - תלמוד לומר: "כל";

עירובו מנין? - תלמוד לומר: "כי כל".

במאי קא מיפלגי?

אביי סבר: יש קומץ פחות משני זיתים, [נח ע"ב] ויש הקטרה פחותה מכזית.

ורבא אמר: אין קומץ פחות משני זיתים, ואין הקטרה פחותה מכזית.

איתמר : המעלה משאור ומדבש על גבי המזבח –

אמר רבא : לוקה משום שאור, ולוקה משום דבש, לוקה משום עירובי שאור, ומשום עירובי דבש.

אביי אמר : אין לוקין על לאו שבכללות.

איכא דאמרי - חדא מיהא לקי. ואיכא דאמרי - חדא נמי לא לקי, דהא לא מיחד לאויה כלאו דחסימה.

[נט ע"א]

מתני' :

יש טעונות שמן ולבונה, שמן ולא לבונה, לבונה ולא שמן, לא לבונה ולא שמן. ואלו טעונות שמן ולבונה : מנחת הסולת, והמחבת, והמרחשת, והחלות, והרקיקין, מנחת כהנים, מנחת כהן משיח, מנחת עובד כוכבים, מנחת נשים, מנחת העומר.

מנחת נסכים - טעונה שמן ואין טעונה לבונה.

לחם הפנים - טעון לבונה ואין טעון שמן.

שתי הלחם, ומנחת חוטא, ומנחת קנאות - אין טעונין לא שמן ולא לבונה.

גמ' :

אמר רב פפא : כל היכא דתנן - עשר תנן.

לאפוקי מדרבי שמעון, דאמר : מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא, קמ"ל – דלא.

תנו רבנן :

(ויקרא ב, טו) "ונתת עליה שמן" - ולא על לחם הפנים שמן. שיכול והלא דין הוא : ומה מנחת נסכים שאינה טעונה לבונה, טעונה שמן, לחם הפנים שטעון לבונה - אינו דין שטעון שמן? - ת"ל : "עליה" - עליה שמן ולא על לחם הפנים שמן.

(ויקרא ב, טו) "ושמת עליה לבונה" - עליה לבונה ולא על מנחת נסכים לבונה. שיכול והלא דין הוא : ומה לחם הפנים שאינו טעון שמן טעון לבונה, מנחת

נסכים שטעונה שמן - אינו דין שטעונה לבונה? - תלמוד לומר "עליה" - עליה לבונה ולא על מנחת נסכים לבונה.

"מנחה" - לרבות מנחת שמיני ללבונה. "היא" - להוציא שתי הלחם שלא יטענו לא שמן ולא לבונה.

אמר מר: "עליה" - שמן, ולא על לחם הפנים שמן.

אימא: "עליה" שמן, ולא על מנחת כהנים שמן?

מסתברא מנחת כהנים הוה ליה לרבוויי, שכן: עשרון, כלי, חוץ, וצורה, הגשה, ואישים. אדרבה, לחם הפנים הוה ליה לרבוויי, שכן: ציבורא, חובה, טמיא, דאכיל, פיגולא, בשבתא?
מסתברא - "נפש".

אמר מר: "עליה" - לבונה, ולא על מנחת נסכים לבונה.

אימא: "עליה" לבונה, ולא על מנחת כהנים לבונה?

מסתברא מנחת כהנים הוה ליה לרבוויי, שכן: עשרון בלול בלוג, מוגש, בגלל, עצם. אדרבה, מנחת נסכים הוה ליה לרבוויי, שכן: ציבורא, חובה, ואיטמי, בשבתא?
מסתברא - "נפש".

"מנחה" - לרבות מנחת שמיני ללבונה.

ואימא: להוציא?

האי מאי? - אי אמרת בשלמא לרבות - שפיר, אלא אי אמרת להוציא - למה לי? - שעה מדורות לא ילפינן!

"היא" - להוציא שתי הלחם, שלא יטענו לא שמן ולא לבונה.

ואימא: להוציא מנחת כהנים?

מסתברא מנחת כהנים הוה ליה לרבוויי, שכן: עשרון, כלי, מצה, ועצם, הגשה, ואישים. אדרבה, [נט ע"ב] שתי הלחם הוה ליה לרבוויי, שכן: ציבור, חובה, טמיא, דאכל, פיגולא, בשבתא, מתיר, תנופה, בארץ, בזמן, חדש - והני נפישן!?

מסתברא – "נפש/":

מתני:

וחייב על השמן בפני עצמו, וחייב על לבונה בפני עצמה.

נתן עליה שמן – פסלה. לבונה – ילקטנה.

נתן שמן על שיריה - אינו עובר בלא תעשה.

נתן כלי על גבי כלי - לא פסלה.

גמ':

תנו רבנן:

(ויקרא ה, יא) "לא ישים עליהן שמן" - ואם שם - פסל. יכול – "לא יתן עליה

לבונה" - ואם נתן פסל? תלמוד לומר: "כי חטאת".

יכול אף בשמן? - תלמוד לומר: "היא".

ומה ראית לפסול בשמן ולהכשיר בלבונה?

פוסל אני בשמן - שאי אפשר ללקטו, ומכשיר אני בלבונה - שאפשר ללוקטה.

בעא רבה בר רב הונא מרבי יוחנן: נתן עליה לבונה שחוקה – מהו? - משום דאפשר

ללקטה - והא לא אפשר ללקטה, או דילמא משום דלא מיבלעא - והא נמי לא

מיבלעא?

תא שמע: ולבונה ילקטנה!

דלמא, חדא ועוד קאמר: חדא - דלא מיבלעא, ועוד – ילקטנה.

תא שמע: מכשיר אני בלבונה שאפשר ללוקטה!

הכא נמי, חדא ועוד קא אמר.

מאי הוי עלה?

אמר רב נחמן בר יצחק – תניא:

מנחת חוטא ומנחת קנאות שנתן עליה לבונה, מלקט את הלבונה וכשרה.

ואם עד שלא ליקט לבונתה חישב עליה - בין חוץ לזמנו בין חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת.

ואם משליקט לבונתה מחשב עליה, חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פיגול וחייבין עליו כרת.

ותיהוי פך, ואמאי פסלה במחשבה, דחוי הוא!?

אמר אביי: "חטאת" קרייה רחמנא.

רבא אמר: הא מני חנן המצרי הוא, דלית ליה דחויין. דתניא - חנן המצרי אומר: אפילו דם בכוס, מביא חבירו שלא בהגרלה ומזווג לו.

רב אשי אמר: כל שבידו, לא הוי דחוי.

אמר רב אדא: כוותיה דרב אשי מסתברא, דמאן שמעת ליה דאית ליה דחויין - רבי יהודה היא, דתנן - ועוד א"ר יהודה: נשפך הדם - ימות המשתלח, מת המשתלח - ישפך הדם. ואילו היכא דבידו, תניא - ר' יהודה אומר: כוס היה ממלא מדם התערובות וזרקו זריקה אחת כנגד היסוד!

אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן: נתן משהו שמן על גבי כזית מנחה – פסל. מאי טעמא?

"לא ישים" - שימה כל דהו. "עליה" - עד דאיכא שיעורא.

ואמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן: נתן כזית לבונה על גבי משהו מנחה – פסל. מאי טעמא?

"לא יתן" כתיב - עד דאיכא נתינה. "עליה" [ס ע"א] - הוי רבוי אחר רבוי, ואין רבוי אחר רבוי אלא למעט.

ואיכא דאמרי:

אמר רב יצחק בר יוסף בעי רבי יוחנן: נתן משהו שמן על גבי כזית מנחה – מהו? - מי בעינן שימה כנתינה או לא?

תיקו.

נתן שמן על שיריה :

ת"ר: (ויקרא ה, יא) "לא ישים עליה שמן, ולא יתן" - יכול בשני כהנים? - תלמוד לומר: "עליה" - בגופה של מנחה הכתוב מדבר, ולא בכהן.
יכול לא יתן כלי על גבי כלי, ואם נתן פסל? - ת"ל: "עליה" - בגופה של מנחה הכתוב מדבר.

מתני' :

יש טעונות הגשה, ואין טעונות תנופה; הגשה ותנופה; תנופה ולא הגשה; לא תנופה ולא הגשה.

ואלו טעונות הגשה ואין טעונות תנופה: מנחת הסולת, והמחבת, ומרחשת, והחלות, והרקיקין, מנחת כהנים, ומנחת כהן משיח, מנחת נכרים, מנחת נשים, ומנחת חוטא.

רבי שמעון אומר: מנחת כהנים ומנחת כהן משיח - אין בהן הגשה, לפי שאין בהן קמיצה, וכל שאין בהן קמיצה - אין בהן הגשה.

גמ' :

אמר רב פפא: כל היכא דתנן, עשר – תנן.

מאי קמ"ל?

לאפוקי מדרבי שמעון, דאמר: מחצה חלות ומחצה רקיקין – יביא, קמ"ל – דלא.

מנא הני מילי?

דתנו רבנן:

אילו נאמר (ויקרא ב, ח) "והבאת אשר יעשה מאלה לה' והקריבה אל הכהן והגישה" - הייתי אומר אין לי שטעון הגשה אלא קומץ בלבד. מנחה מנין? - תלמוד לומר: "מנחה".

מנחת חוטא מנין? - ת"ל: "את המנחה".

ודין הוא – נאמר: (הכא) [הבא] [ס ע"ב] מנחת חובה, ונאמר: (הכא) [הבא] מנחת נדבה. מה מנחת נדבה - טעונה הגשה, אף מנחת חובה - טעונה הגשה.

מה למנחת נדבה שכן טעונה שמן ולבונה? - מנחת סוטה תוכיח. מה למנחת סוטה שכן טעונה תנופה? - מנחת נדבה תוכיח. וחזר הדין, לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה. הצד השווה שבהן - ששוו לקמיצה ושוו להגשה, אף אני אביא מנחת חוטא ששוו להן לקמיצה - תשוו להן להגשה.

מה להצד השווה שבהן - שכן הוכשרו לבא בעשיר כבעני, תאמר במנחת חוטא - שלא הוכשרה לבא בעשיר כבעני. תלמוד לומר: "את המנחה".

רבי שמעון אומר: "והבאת" - לרבות מנחת העומר להגשה, וכן הוא אומר: (ויקרא כג, ז) "והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן".

"והקריבה" - לרבות מנחת סוטה להגשה, וכן הוא אומר: (במדבר ה, כה) "והקריב אותה אל המזבח".

ודין הוא - ומה מנחת חוטא שאינה טעונה תנופה - טעונה הגשה, מנחת סוטה שטעונה תנופה - אינו דין שטעונה הגשה? - מה למנחת חוטא שכן באה חיטין. מנחת העומר תוכיח! - מה למנחת העומר שכן טעונה שמן ולבונה. מנחת חוטא תוכיח. וחזר הדין, לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה. הצד השווה שבהן - ששוו לקמיצה ושוו להגשה, אף אני אביא מנחת סוטה ששוותה להן לקמיצה - תשוו להן להגשה.

מה להצד השווה שבהן - שכן לא הוכשרו לבא קמח, תאמר מנחת סוטה שהוכשרה לבא קמח? - ת"ל: "והקריבה".

ר' יהודה אומר: "והבאת" - לרבות מנחת סוטה להגשה, וכן הוא אומר: (במדבר ה, טו) "והביא את קרבנה עליה".

אבל מנחת העומר, לא צריכא קרא. מאי טעמא? - מדינא קא אתיא: ומה מנחת חוטא שאינה טעונה תנופה - טעונה הגשה, מנחת העומר שטעונה תנופה - אינו דין שטעונה הגשה? - מה למנחת חוטא שכן באה חיטין. מנחת סוטה תוכיח. מה למנחת סוטה שכן באה לברר עון, דמזכרת עון היא. מנחת חוטא תוכיח. וחזר הדין, לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה, הצד השווה שבהן - שכן שוו לקמיצה ושוו להגשה, אף אני אביא מנחת העומר ששוותה להן לקמיצה - תשוו להן להגשה. ומאי פרכת?!

רבי שמעון פריך הכי: מה להצד השווה שבהן - שכן מצויין.

ורבי יהודה: אדרבה, הא מצוייה טפי - הנך זימנין דלא משכחת לה כלל.

או, אינו אומר "והבאתי" אלא שיחיד מתנדב ומביא מנחה אחרת חוץ מאלה שבענין, ודין הוא: ציבור מביא מנחה מן החיטין חובה - ומביא מנחה מן השעורין חובה, אף יחיד שמביא מנחה מן החיטין נדבה (יכול) - יביא מנחה מן השעורין נדבה. ת"ל: "אלה" - אין לי אלא אלה.

או, אינו אומר "אלה" - אלא לאומר: הרי עלי מנחה, שמביא חמישתן? - ת"ל: "מאלה" - רצה אחת - מביא, רצה חמישתן - מביא.

רבי שמעון אומר: "את המנחה" - לרבות שאר מנחות, כגון מנחת נכרים מנחת נשים להגשה. יכול שאני מרבה אף שתי הלחם ולחם הפנים? - ת"ל: "מאלה".

ומה ראית לרבות שאר מנחות ולהוציא שתי הלחם ולחם הפנים? - מרבה אני שאר מנחות - שיש מהן לאישים, ומוציא אני שתי הלחם ולחם הפנים - שאין מהן לאישים. והלא מנחת נסכים כולה לאישים, יכול יהא טעונה הגשה? - ת"ל: "והקריבה".

והא אפיקתיה?!

"והקריב" - "והקריבה".

ומה ראית לרבות שאר מנחות ולהוציא מנחת נסכים? [סא ע"א]

מרבה אני שאר מנחות - שבאות בגלל עצמן, ומוציא אני מנחת נסכים - שאינה באה בגלל עצמה.

והלא מנחת כהנים ומנחת כהן משיח - באות בגלל עצמן, יכול יהו טעונות הגשה? - ת"ל: "והגישה".

האי מיבעי ליה לגופה - שטעונה הגשה?

מן "והגיש" - "והגישה".

ומה ראית לרבות שאר מנחות ולהוציא מנחת כהנים ומנחת כהן משיח? - מרבה אני שאר מנחות - שיש מהן לאישים ובאות בגלל עצמן ויש מהן לכהנים, ומוציא אני שתי הלחם ולחם הפנים - שאין מהן לאישים, ומנחת נסכים - שאינה באה בגלל עצמה, ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח - שאין מהן לכהנים.

"והרים" - יכול בכלי? - ת"ל: (ויקרא ו, ח) "והרים ממנו בקומצו" - מה הרמה האמור להלך - בקומצו, אף הרמה האמור כאן - בקומצו.

מתני':

אלו טעונות תנופה ואין טעונות הגשה: לוג שמן של מצורע ואשמו, והבכורים - כדברי רבי אליעזר בן יעקב, ואימורי שלמי יחיד, וחזה ושוק שלהן, אחד אנשים ואחד נשים - בישראל ולא באחרים, שתי הלחם ושני כבשי עצרת.

כיצד הוא עושה? - נותן שתי הלחם על גבי שני כבשים ומניח שתי ידיו למטה. מוליך ומביא מעלה ומוריד, שנאמר (שמות כט, כז) "אשר הונף ואשר הורם".

תנופה היתה במזרח, והגשה במערב. תנופות קודמות להגשות.

מנחת העומר ומנחת קנאות - טעונות הגשה ותנופה.

לחם הפנים ומנחת נסכים - אין טעונות לא הגשה ולא תנופה.

ר"ש אומר: ג' מינין טעונין ג' מצות, שתיים בכל אחת ואחת, ושלישית אין בהן. ואלו הן: זבחי שלמי יחיד וזבחי שלמי ציבור ואשם מצורע.

זבחי שלמי יחיד - טעונין סמיכה חיים ותנופה שחוטין, ואין בהן תנופה חיים.

זבחי שלמי ציבור - טעונים תנופה חיים ושחוטין, [ואין בהם סמיכה].

ואשם מצורע - טעון סמיכה ותנופה חי, ואין בו תנופה שחוט.

גמ':

ת"ר:

(ויקרא יד, יב) "והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן והניף אותם תנופה" - מלמד שטעונין תנופה כאחד. ומנין שאם הניף זה בעצמו וזה בעצמו יצא? ת"ל: "והקריב אותו לאשם והניף". יכול יניף ויחזיר ויניף? - ת"ל: "תנופה", ולא תנופות.

(ויקרא יד, יב) "לפני ה'" - במזרח.

והא אמר: "לפני ה'" - יכול במערב?!

אמרי: ה"מ מנחה דאיברי חטאת, וחטאת טעונה יסוד וקרן דרומית מזרחית לא היה לו יסוד, אבל הכא - "לפני ה'" קרינא ביה.

והבכורים - כדברי רבי אליעזר בן יעקב:

מאי רבי אליעזר בן יעקב?

דתניא: (דברים כו, ד) "ולקח הכהן" - לימד על הבכורים שטעונין תנופה - דברי רבי אליעזר בן יעקב.

מאי טעמא דראב"י?

גמר "יד" "יד" משלמים - כתיב הכא: "ולקח הכהן הטנא מידך", וכתיב התם (ויקרא ז, ל) "ידיו תביאנה" [סא ע"ב] - מה כאן כהן - אף להלן כהן, ומה להלן בעלים - אף כאן בעלים. הא כיצד? - כהן מניח ידו תחת ידי בעלים ומניף.

ולימא נמי כדברי ר' יהודה, דתניא - רבי יהודה אומר: (דברים כו, י) "והנחתו" - זו תנופה. אתה אומר זו תנופה, או אינו אלא הנחה? - כשהוא אומר "והנחתו" הרי הנחה אמור, הא מה אני מקיים "והנחתו"? - זו תנופה?

אמר רבא: הואיל ופתח בו הכתוב תחלה.

רב נחמן בר יצחק אמר: הואיל ורב גבריה.

ואימורי שלמי יחיד וחזה ושוק שלהן אחד האנשים ואחד הנשים - בישראל אבל לא

באחרים:

מאי קאמר?

אמר רב יהודה: הכי קאמר - אחד אנשים ואחד נשים קרבנן טעון תנופה, ותנופה עצמה - בישראל אבל לא בידי נשים.

תנו רבנן:

בני ישראל מניפין - ואין העובדי כוכבים מניפין; בני ישראל מניפין - ואין הנשים מניפות.

א"ר יוסי: מצינו שחלק הכתוב בין קרבן ישראל לקרבן עובדי כוכבים לקרבן נשים בסמיכה, יכול נחלוק בתנופה? לא, מה לי חלק בסמיכה - שהסמיכה בבעלים, נחלוק בתנופה - שהתנופה בכהנים. [א"כ, מה תלמוד לומר "בני ישראל"? - בני ישראל מניפין ואין העובדי כוכבים מניפין, בני ישראל מניפין ואין הנשים מניפות.

תניא אידך:

"בני ישראל" - אין לי אלא בני ישראל, גרים ועבדים משוחררין - מנין? - תלמוד לומר: "המקריב". או אינו אלא - זה כהן המקריב? - כשהוא אומר: (ויקרא ז, ל) "ידיו תביאנה" - הרי בעלים אמור, הא כיצד? - כהן מניח ידו תחת ידי הבעלים ומניף.

[סב ע"א] כיצד עושה? - מניח אימורין על פיסת היד, וחזה ושוק עליהן.

ובכל מקום שיש לחם, הלחם מלמעלה.

היכא?

אמר רב פפא: במלואים.

מאי טעמא?

אילימא משום דכתיב: (ויקרא י, טו) "שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף תנופה", והכתיב: (ויקרא ז, ל) "את החלב על החזה יביאנו"?

אמר אביי: ההוא דמייתי ליה כהן מבית המטבחיים, ורמי ליה.

והכתיב: (ויקרא ט, כ) "וישימו את החלבים על החזות"!!

ההוא - דיהיב ליה לכהן אחרינא, ואזיל ומקטר ליה.

והא קמ"ל - דבעינן שלשה כהנים, משום דכתיב: (משלי יד, כח) "ברב עם הדרת מלך".

ושתי הלחם ושני כבשי עצרת [וכו']:

ת"ר:

(ויקרא כג, כ) "והניף הכהן אותם על לחם הביכורים" - יכול יניח כבשים על גבי הלחם? - תלמוד לומר: "על שני כבשים". אי "על שני כבשים" - יכול לחם על גבי כבשים? - תלמוד לומר: "על לחם הביכורים" - נישתקל הכתוב, ואיני יודע אם לחם על גבי כבשים ואם כבשים על גבי לחם. מה מצינו בכל מקום - לחם למעלה, אף כאן לחם למעלה.

היכא?

אמר רב פפא: במילואים.

רבי יוסי בן המשולם אומר: כבשים למעלה. ומה אני מקיים "על שני כבשים"? - להוציא שבעה.

חנינא בן חכינאי אומר: מניח שתי הלחם בין ירכותיהן של כבשים ומניף, ונמצא מקיים שני מקראות הללו - "לחם על גבי כבשים" ו"כבשים על גבי הלחם".

אמר רבי: לפני מלך בשר ודם אין עושין כן, לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה עושין כן? - אלא מניח זה בצד זה ומניף.

והא בעינן "על"?

א"ל רב חסדא לרב המנונא ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא : רבי לטעמיה, דאמר :
"על" – בסמוך. דתניא : (ויקרא כד, ז) "ונתת על המערכת לבונה זכה" - רבי אומר :
"על" – בסמוך. אתה אומר "על" בסמוך, או אינו אלא "על" ממש? - כשהוא אומר :
(שמות מ, ג) "וסכות על הארון את הפרוכת" - הוי אומר "על" – בסמוך.

מוליך ומביא מעלה ומוריד [וכו']:

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן : מוליך ומביא - למי שהרוחות שלו. מעלה
ומוריד - למי שהשמים והארץ שלו.

במערבא מתנו הכי - אמר רב חמא בר עוקבא אמר רבי יוסי בר רבי חנינא : מוליך
ומביא - כדי לעצור רוחות רעות. מעלה ומוריד - כדי לעצור טללים רעים.

אמר רבי יוסי בר רב אבין : זאת אומרת - שירי מצוה מעכבים את הפורענות, דהא
תנופה שירי מצוה היא ועוצרת רוחות רעות וטללים רעים!

אמר רבה : וכן לולב.

רב אחא בר יעקב - ממטי ליה ומייתי ליה ומחוי הכי, ואמר : גירא בעינא דשטנא.

ולאו מילתא היא, משום דאתי לאתגרויי ביה.

ת"ר :

זבחי שלמי צבור טעונין תנופה לאחר שחיטה, ותנופתן כמות שהן - דברי רבי.

וחכמים אומרים : בחזה ושוק.

במאי קא מיפלגי?

אמר ליה רב חסדא לרב המנונא, ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא :

בדון מינה ומינה, בדון מינה ואוקי באתרה - קא מיפלגי.

רבנן סברי : דון מינה ומינה - מה זבחי שלמי יחיד טעונין תנופה לאחר שחיטה,

אף זבחי שלמי צבור טעונין תנופה לאחר שחיטה. ומינה - מה התם בחזה

ושוק, אף הכא נמי בחזה ושוק.

ורבי סבר: דון מינה ואוקי באתרה - מה זבחי שלמי יחיד טעונין תנופה לאחר שחיטה, אף זבחי שלמי צבור טעונין תנופה לאחר שחיטה. ואוקי באתרה - התם הוא דחזה ושוק, אבל הכא כמות שהן כמות שהן בחיים. [סב ע"ב]

רב פפא אמר: דכולי עלמא - דון מינה ומינה הוא, והיינו טעמא דרבי: כי התם - מה התם דבר שמתנה לכהן, אף הכא דבר שמתנה לכהן.

רבינא אמר: דכ"ע - דון מינה ואוקי באתרה, והיינו טעמא דרבנן: "שלמיהם" - ריבויא הוא.

רבי שמעון אומר: שלשה מינין טעונין שלש מצות - שתיים בכל אחד ושלישית אין בהן. ואלו הן: זבחי שלמי יחיד, וזבחי שלמי צבור, ואשם מצורע.

זבחי שלמי יחיד - טעונין סמיכה חיים ותנופה שחוטין, ואין בהן תנופה חיים;

זבחי שלמי צבור - טעונין תנופה חיים ושחוטין, ואין בהן סמיכה;

אשם מצורע - טעון סמיכה ותנופה חי, ואין בו תנופה שחוט:

ויהיו זבחי שלמי יחיד טעונין תנופה חיים - מקל וחומר: ומה זבחי שלמי צבור שאין טעונין סמיכה חיים - טעונין תנופה חיים, זבחי שלמי יחיד שטעונין סמיכה חיים - אינו דין שטעונין תנופה חיים?

מיעט רחמנא גבי זבחי שלמי צבור "אותם", "אותם" - למעוטי זבחי שלמי יחיד.

ויהיו זבחי שלמי צבור טעונין סמיכה - מקל וחומר: ומה זבחי שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים - טעונין סמיכה, זבחי שלמי צבור שטעונין תנופה חיים - אינו דין שטעונין סמיכה?

אמר רבינא: גמירי - שתי סמיכות בצבור.

ויהא אשם מצורע טעון תנופה שחוט - מקל וחומר: מה זבחי שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים - טעונין תנופה שחוטין, אשם מצורע שטעון תנופה חי - אינו דין שטעון תנופה שחוט?

מיעט רחמנא גבי זבחי שלמי יחיד - "אותו", "אותו" - למעוטי אשם מצורע.

ת"ר: חמשה שהביאו קרבן אחד, אחד מניף על ידי כולם. והאשה - כהן מניף על ידה. וכן השולח קרבנותיו ממדינת הים - כהן מניף על ידו.

[סג ע"א]

מתני' :

האומר : הרי עלי במחבת - לא יביא במרחשת. במרחשת - לא יביא במחבת.

מה בין מחבת למרחשת?

מרחשת יש לה כיסוי, מחבת אין לה כיסוי - דברי ר' יוסי הגלילי.

ר' חנינא בן גמליאל אומר : מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין (רכין), מחבת צפה ומעשיה קשין.

גמ' :

מאי טעמא דרבי יוסי?

אילימא מרחשת - דאתיא ארחושי הלב, כדכתיב (תהלים מה, ב) "רחש לבי דבר טוב", ומחבת - דאתיא אמחבואי הפה, כדאמרי אינשי : מנבח נבוחי?

- אימא איפכא : מחבת - דאתיא אמחבואי הלב, דכתיב (בראשית לא, כז) "למה נחבאת לברוח", מרחשת - דאתיא ארחושי, כדאמרי אינשי : הוה מרחשן שיפתותיה?!
אלא - גמרא גמירי לה.

רבי חנינא בן גמליאל אומר כו' :

מרחשת עמוקה – דכתיב (ויקרא ז, ט) "וכל נעשה במרחשת". מחבת צפה – דכתיב (ויקרא ז, ט) "על מחבת".

ת"ר : ב"ש אומרים : האומר - הרי עלי מרחשת, יהא מונח עד שיבא אליהו.

מספקא להו : אי על שום כלי נקראו, או על שום מעשיהן.

וב"ה אומרים : כלי היה במקדש ומרחשת שמה, ודומה כמין כלבוס עמוק. וכשבצק מונח בתוכו - דומה כמין תפוחי הברתים וכמין בלוטי היוונים. ואומר : "וכל נעשה במרחשת ועל מחבת" - אלמא על שום הכלים נקראו, ולא על שום מעשיהם.

מתני' :

"הרי עלי בתנור" - לא יביא מאפה כופח, ולא מאפה רעפים, ומאפה יורות הערביים.
ר' יהודה אומר: רצה - מביא מאפה כופח.

"הרי עלי מנחת מאפה" - לא יביא מחצה חלות ומחצה ריקין.
רבי שמעון – מתיר, מפני שהוא קרבן אחד.

גמ':

תנו רבנן:

"מאפה תנור" - ולא מאפה כופח, ולא מאפה רעפים, ולא מאפה יורות
הערביים.

ר' יהודה אומר: "תנור" "תנור" - שני פעמים, להכשיר מאפה כופח.
רבי שמעון אומר: "תנור" "תנור" - שני פעמים, אחד - שתהא אפייתן בתנור,
ואחד - שיהא הקדישן בתנור.
ומי אית ליה לר' שמעון האי סברא? – והתנן: ר' שמעון אומר: לעולם הוי רגיל לומר:
שתי הלחם ולחם הפנים - כשרות בעזרה וכשרות בבית פאגי!!
אמר רבא: אימא – "שיהא הקדישן לשום תנור".

הרי עלי מנחת מאפה לא יביא מחצה [וכו']:

תנו רבנן:

(ויקרא ב, א) "וכי תקריב" - כשתקריב לעשות דבר רשות.

"קרבן מנחה" - אמר רבי יהודה: מנין לאומר הרי עלי מנחת מאפה, שלא יביא
מחצה חלות ומחצה ריקין? - תלמוד לומר: **(ויקרא ב, א)** "קרבן מנחה" -
קרבן אחד אמרתי לך, ולא שנים ושלושה קרבנות.

אמר לו רבי שמעון **[סג ע"ב]**: וכי נאמר "קרבן" "קרבן" שני פעמים? והלא לא
נאמר אלא "קרבן" אחד - ונאמר בו חלות וריקין. מעתה, רצה להביא חלות
– מביא, ריקין – מביא, מחצה חלות ומחצה ריקין – מביא, ובוללן וקומץ
משניהם ואם קמץ ועלה בידו מאחד על שניהם – יצא.

רבי יוסי ב"ר יהודה אומר: מנין לאומר הרי עלי מנחת מאפה, שלא יביא מחצה חלות ומחצה ריקין? - ת"ל: [\(ויקרא ז, ט\)](#) "וכל מנחה אשר תאפה בתנור וכל נעשה במרחשת ועל מחבת לכהן המקריב אותה לו תהיה. וכל מנחה בלולה בשמן וחרבה לכל בני אהרן תהיה" - מה "וכל" האמור למטה - שני מינין חלוקין, אף "וכל" האמור למעלה - שני מינין חלוקין.

ורבי יהודה - שפיר קאמר ר' שמעון?

אמר לך: כיון דכתיב "בשמן" "בשמן" - כמאן דכתיב "קרבן" "קרבן" דמי.

ורבי שמעון: אי לא כתיב "בשמן" "בשמן" - הוה אמינא דווקא מחצה חלות ומחצה ריקין, אבל חלות לחודייהו וריקין לחודייהו - אימא לא, קא משמע לן.

רבי יוסי בר' יהודה - היינו אבוה?

איכא בינייהו - דאי עבד.